

Jak měřit závislost na jídle u dospívajících: Česká verze modified Yale Food Addiction Scale 2.0

Pipová, H., Dolejš, M., Suchá, J.
helena.pipova01@upol.cz
Katedra psychologie, Filozofická fakulta,
Univerzita Palackého v Olomouci, 2020

ÚVOD

Závislost na jídle popisuje vztah k jídlu, který je podobný užívání drog. Tento koncept podporuje klinická praxe (1), neurobiologické výzkumy (2) i výzkumy se zvířaty (3). Kvůli aktuálně rostoucí prevalenci obezity ve světě (5, 6) i v České republice se zvyšuje zájem odborníků o tento koncept. Naše výzkumná aktivita je krokem k pochopení a prozkoumání tohoto konceptu v ČR. V tomto příspěvku přinášíme předběžné výsledky prevalence závislosti na jídle u adolescentů ve věku 15-18 let dle české verze modified Yale Food Addiction Scale 2.0, která u nás zatím nebyla validizovaná.

NÁŠ VÝZKUM

Výzkumný soubor je reprezentativní dle regionů ČR, pohlaví respondentů a typu středních škol. Yalská škála závislosti na jídle je jediný dostupný nástroj k diagnostice závislosti na jídle. Nástroj byl nezávislými překladateli přeložen do češtiny a administrován české populaci dospívajících ve věku 15-18 let (n=3515). Modifikovaná verze Yalské škály závislosti na jídle 2.0 se skládá ze 13 položek zaznamenávaných na osmi bodovou stupnici od nikdy po každý den a otázky se ptají na 11 symptomů závislosti dle DSM V.

VÝSLEDKY

Naše výsledky ukazují celkovou prevalenci závislosti na jídle 4,7 %. Prevalence byla měřena nástrojem mYFAS 2.0 v české populaci ve věku 15-18 let. Prevalence se ukázala výrazně vyšší u žen 7,2 %. Rovnoměrně rozložená se ukázala prevalence do tří typů vážnosti závislosti.

ZÁVĚRY

Předkládaná studie přináší prevalenci závislosti na jídle a předběžné výsledky naznačují, že zkoumání závislosti na jídle je aktuálním a validním konceptem, který je v nutné podrobit dalšímu zkoumání také v českém prostředí.

1) Rozložení respondentů dle pohlaví

	Muž	Žena	celkem
počet respondentů	1592	1919	3511
počet respondentů %	45%	55%	100%

4) Výskyt jednotlivých symptomů závislosti

Symptom	Prevalence symptomu (N= 3515)	v %
Jídlo je často konzumováno ve větším množství nebo po delší dobu, než bylo původně zamýšleno.	231	7%
Většinu času tráví činnostmi, které jsou nutné k získání jídla nebo k přejídání, nebo se zotavuje z účinků jídla a přejídání.	72	2%
Vzdává se důležitých společenských, pracovních nebo volnočasových činností nebo je omezuje kvůli přejídání se určitými typy jídla	94	3%
Odvvykávací stav	219	6%
Otázka na klinickou signifikanci	158	4%
Otázka na klinickou signifikanci	106	3%
Opakované přejídání ústící v selhání jedince při plnění povinností plynoucích z role jedince ve škole, v práci nebo v rodině	68	2%
Pokračující přejídání navzdory tomu, že si jedinec uvědomuje soustavné nebo opakované problémy fyzického nebo psychického rázu, které mohly být způsobeny nebo zhoršeny přejídáním se určitými jídly.	172	5%
Tolerance - Potřeba výrazně vyšších dávek jídla k dosažení požadovaného	109	3%
Bažená nebo silná touha po konzumaci určitých druhů jídla, nutkání k jídlu	202	6%
Soustavná touha po jídle nebo neúspěšné pokusy o snížení nebo zvládnutí příjmu potravy	190	5%
Opakované přejídání v situacích, kdy to ohrožuje fyzické zdraví	60	2%
Pokračující přejídání navzdory přetrvávajícím nebo opakovaným problémům ve společenské nebo mezilidské rovině, jež jsou způsobeny nebo zhoršovány účinky konzumace určitých jídel	145	4%

2) Rozložení souboru dle věku

věk respondentů	15	16	17	18	19	celkem
počet respondentů	203	1167	1210	802	133	3515
% celkově respondentů	5,8%	33,2%	34,4%	22,8%	3,8%	100%
% muži dle věku	4,1%	33,6%	34,3%	23,1%	4,9%	100%
výskyt % ženy dle věku	7,2%	32,9%	34,5%	22,6%	2,9%	100%

5) Celková prevalence závislosti na jídle v české populaci adolescentů ve věku 15-18 let

	Počet respondentů celkově (N=3515)	v %	Muži (N=1592)	Muži v %	Ženy (N=1919)	ženy v %
Slabá závislost	57	1,6%	11	0,7%	46	2,4%
Mírná závislost	53	1,5%	8	0,5%	45	2,3%
Vážná závislost	54	1,5%	6	0,4%	48	2,5%
Celková prevalence závislost na jídle	164	4,7%	25	1,6%	139	7,2%

ZDROJE

- (1) Pressman, P., Clemens, R. A., & Rodriguez, H. A. (2015). Food addiction: clinical reality or mythology.
- (2) Brownell, D. K., Gold, S. M. (2012) Food and Addiction: A Comprehensive Handbook. New York: Oxford University Press.
- (3) Peeke P, (2013, March) Food and Addiction: The Dopamine Made Me Do It. In iaedp Symposium 2013: What's New Under the Sun? Innovative Approaches to Treatment. iaedp.
- (4) Schulte EM, Gearhardt AN (2017) Development of the Modified Yale Food Addiction Scale Version 2.0 [Online]. European Eating Disorders Review, 25(4):302-308. doi: 10.1002/erv.2515
- (5) Nunes-Neto, P. R., Köhler, C. A., Schuch, F. B., Solmi, M., Quevedo, J., Maes, M., ... & Gearhardt, A. N. (2018). Food addiction: Prevalence, psychopathological correlates and associations with quality of life in a large sample. Journal of psychiatric research, 96, 145-152.
- (6) Schulte, E. M., & Gearhardt, A. N. (2018). Associations of food addiction in a sample recruited to be nationally representative of the United States. European Eating Disorders Review, 26(2), 112-119.

AFILIACE

Příspěvek vznikl za podpory MŠMT ČR udělené UP v Olomouci (IGA_FF_2019_001).
Název projektu: Stravování v souvislosti s psychologickými fenomény u českých adolescentů (IGA_FF_2019_001)